

Kulturna Ljubljana v italijanski luči

V milanskem dnevniku »Corriere della Sera« objavila Orio Vergani zanimive dopise iz Ljubljane, ki jo akusa kar moči objektivno prikazati italijanskemu občinstvu. Poseben obširen je bil dopis v številki z dne 9. t. m. z naslovom »Finestra su Lubiana«, ki v njem opisuje okus in kulturo slovenskega naroda, odseve beneške cerkvene umetnosti in staro tradicijo naše umetniške obrti.

G. Orio Vergani je duhovit časniki kramrljalec, ki ume v neprilicah in mikavni besedi orisati pojave in stvari, o katerih meni, da so posebno značilne in za Italijane najbolj zanimive. Letošnje majniške vreme mu pač utrjuje vero, da je Ljubljana že po svoji tradiciji deževno mesto. Opisuje okna na naših hišah z njihovimi dvojnimi stekli, ki vzbujajo po dežju, ko posevno posveti sonce, čisti in hladni blesk biserov, ki daje mestu severnjaki značaj. Okno hotela na Miklošičevi cesti nudi italijanskemu novinarju nekatere zanimive poglede, kakor n. pr. pogled na tisto, arhitektonsko in po dekorativni zunanosti malce čudno stavbo, na kateri obvisi pogled zlasti onemu tujcu, ki je vajen harmonično ubrane, monumentalne, bolj ali manj klasične arhitekture italijanskih mest. Že čipkaste zavesne na hotelskih oknih ga spominjajo okusa, ki ni ne latinski in ne slovanski. Čipkarje vezla razodevajo tisti stari avstro-ogrski okusi iz l. 1906, ki je tu ostal v mnogih stvareh, ki imajo z umetnostjo kakršno koli še tako majhno zvezo; tak okus je našel v Krakovu prav kakor v Zagrebu, v Pragi enako kot v Budimpešti. In medtem ko mu s hotelskega okna uhaja pogled na sedvece minulega časa in ko po opisu tiste hiše z napisom »Zadruga gospodarska banka«, ki je zanj kaj zamotano ime, odgoneta tudi napise na sosednih poslopijih, prehaja k vprašanju jezikovnega zblizanja in označuje prve začetke dvojezičnih napisov.

»Mnogi v Ljubljani govorijo italijansko«, piše, »vendar italijansko s tržaškimi naglasom, to pa zaradi stikov, ki so jih imeli z Istro, s kraji kraške planote, s Postojno in s Trstom. V vsaki prodajalni je kdo, ki smehljaje pokaže svojo dobro voljo in odgovori po italijanski. Želja po sodelovanju je očitna in prisrčna. Listi imajo poseben italijanski del, kakor koli je sicer veliko pomanjkanje dobrih in tudi povprečnih prevajalcev. Naši listi, ki prihajajo v dveh urah in pol iz Trsta, grede že skozi roke Slovencev. V knjigarnah sem videl cele izločke italijanskih knjig poleg domače slovenske produkcije, ki kaže najboljšo opremo in ki je zelo obilna, kar izjemno obilna, če pomislimo na število prebivalcev slovenske zemlje.«

Italijanski publicist hvali nadalje naše knjigarnice in ne pozabi omeniti tistih skromnih antikvariatov, ki se vrste ob Ljubljani. Število teh se mu zdi celo veliko in pravi: »To pričuje o slovenski kulturi mnogo bolj kakor kakšna uradna statistika: zakaj kultura se na svoji pivi prostovoljni stopnji rodi prav iz rabljenih knjig, ki jih lahko kupiš za malenkosten denar. Okus, kultura, inteligenca nekega naroda merimo tudi s pogledom v izložbene okna njegovega mesta. Vsaka čežala ima lahko svoje vseučilišče, če le znore toliko sredstev, da si ga plača; vsaka more leto za letom proizvajati odvetnike, inženirje, zdravnike, veterinarje. Toda narodna kultura se ne meri po številu njegovih

profesionistov in njegovih doktorjev. Meri se z ugotavljanjem nekaterih manjših »dejavnosti«, ki so navidezno neproduktivne. Razveselilo me je, ko sem ugledal večerj na mizi našega Civilnega Komisarjata prčno železničarskega glasbenega društva v Ljubljani, da bi dobilo podporo za svojo glasbeno šolo, v kateri se uči zborovskega petja in raznih instrumentov 250 železničarskih sinov pod vodstvom 18 profesorjev. Razveselilo me je, ko sem videl v neki knjigarni knjigo in foto, tudi z barvnimi ilustracijami opremljeno publikacijo o srednjeveški slovenski umetnosti. Ta knjiga z naslovom »Monumenta artis slovenicae« je namenjena za najhujšemu številu ljubiteljev, vendar me je zavela zaradi tiste nezainteresirane ljubezni do kulture, ki pogosto ved zaleže kakor vsako doživljanje. Razveselilo me je, da nadjale, ko sem videl v tem mestu, ki samo nima tradicij velike umetnosti, razne antikvariate. Ljubljana ni bila nikdar turistično središče, kjer bi vzdrževali antikvariate za tujce, zato je tudi te vrste trgovina v odnosu do ljubezni, ki jo goje Slovenci do lepih reči, zlasti še do stare kmečke umetne obrti, ki razodeva nekakere bistvene odlike njihovega narodnega duha, posebej se preprosti nacističnem podeželju in verost, kar najočitneje katoliško vernost mesta.«

Nato pozorni Italijanski opazovalec omenja še ljubljansko ženstvo, pri katerem opaža, da rabi mnogo mila, pa malo pomade in skoraj nič lepotic. — Naposled opisuje obisk v nekem antikvariatu in kaže mnogo razumevanja za izdelke naše umetne obrti, posebej še za svetniške podohe na steklu, ki so tako značilne za slovensko ljudsko umetnost. Pri tem obžaluje, da so litografije, ki so prihajale iz habsburškega Trsta, izrinile te izdelke kmetov iz Višnje gore, Vrhnike in drugih. Z izbranimi besedami opisuje g. Vergani vtise, ki jih je napravila nanj ta ljudska umetnost, prežeta z nežno poezijo človečnosti in vsa katoliška po duhu. Ob koncu ne pozabi omeniti tudi premiere Shakespeara v ljubljanski Drami. Skušnje za Shakespearovo komedijo so se začele še v Jugoslaviji, premiera pa je bila v dnehi, ko je Ljubljana postala glavno mesto nove italijanske pokrajine.

Zgodovina je nagla, prenapla... S temi besedami zaključuje odlični milanski dnevnik prikupno poročilo g. Verganija.

Odmev našega lista v italijanskem tisku

O živahni vzajemnosti, s katero se je Ljubljanska provinca že prve dni skupnega življenja povežala s Kraljevino Italijo, nam nazorno pričajo tudi številni odmevi, ki jih je slovenski tisk, zlasti njegova poročila o pomembnejših dogodkih teh dni deležen v italijanskih listih. Tako je zadnji čas cela vrsta uglednih italijanskih dnevnikov zabeležila in citirala komentar k svečani proglasitvi aneksijske ljubljanske province, ki ga je ponedeljska izdaja našega lista zadnjič objavila v italijanski. S toplimi, simpatičnimi pripombami so mimo drugih zabeležili naš članek milanski »Il Sole«, cremonski »Regime fascista«, livornski »Corriere del Tirreno«, genovski »Lavoro« in milanski »L'Ambrosiano«.

Hujskaška kampanja v Ameriki se nadaljuje

Ameriški tisk, intervencionistične organizacije in verske sekte ščuvajo na vojno

New York, 11. maja. d. Ameriško časopisje, ki piše v prilog vojaške stranke, nadaljuje svojo hujskaško kampanjo za vstop Zedinjenih držav v vojno na strani Velike Britanije. Tako n. pr. piše »Daily Mirror« med drugim, da morajo Zedinjene države poskrbeti, da bo ameriško orožje za vsako ceno prišlo v Anglijo, češ da to orožje v angleških rokah pomeni mnogo več, kakor če bi ostalo v ameriški posesti. Nekateri listi pa navzile temu svare pred prenapljenim ravnanjem ter poudarjajo, da je treba za vsako ceno preprečiti, da bi bila pomoč Angliji samo takega značaja, da bi morda lahko privedla do tretjega Dunkerquea, ki bi bil pa to pot nedvomno v Angliji. V tem primeru bi se utegnlo zgoditi, da bi ameriško orožje, namenjeno Angliji, padlo v roke Nemčiji. Zedinjene države morajo zaradi tega temeljito premisliti, kako naj uredi dotok orožja v Anglijo.

Kakor intervencionistično časopisje, tako tudi razne državane osi sovražne orga-

nizacije čedalje huje pritiskajo na ameriško javno mnenje ter z oglasi, ki jih objavljajo v časopisju, pozivajo merodajne činitelje, da je skrajni čas, da se prekine z vsemi polovičarskimi metodami.

Te borbe se čedalje bolj udeležujejo tudi vsakovrstne verske sekte, ki hujskajo ameriško prebivalstvo, češ da bi zmaga držav osi pomenila tudi konec široke verske svobode v Zedinjenih državah.

New York, 11. maja. d. Kakor poroča »New York Times«, je Gallupov zavod priredil tretjo anketo med ameriškim državljanom z glavnim vprašanjem, ali se mora Amerika udeležiti vojne za primer, da bi bila Kanada napadena od kake evropske sile. V oktobru 1939 je odgovorilo 69% pritrdilno, 25% je vprašanje zanikalo, 7% je bilo neodločenih. Junija meseca 1940 je 81% odgovorilo pritrdilno, 13% je potrebo vstopa v vojno zanikalo, 6% je bilo neodločenih. Danes pa je 90% odgovorilo z »da«, 5% je dejalo »ne«, 5% pa jih je bilo neodločenih.

Stockholm, 11. maja. d. »Dagens Nyheter« poroča iz Washingtona, da je ameriška vlada nedvomno za sistem spremljevanja trgovskih ladij po ameriških vojnih ladjah, vendar pa se vlada boji kakih nepričakovanih dogodkov na Tihem morju v primeru, če bi bilo ameriško brodogradništvo polno zaposleno na Atlantiku. Kakor tvori britansko brodogradništvo močeno pregrado med Nemčijo in Ameriko na Atlantskem morju, so ameriške pomorske sile na Tihem morju slična zapora med Japonsko, Vzhodno Indijo, Avstralijo, Novo Zelandijo in med drugimi deli angleškega imperija. Poročilo pravi, da kaže sedanjí položaj na to, da bo Japonska porabila prvo pripravno priliko, da se polasti gospodstva nad Tihim morjem.

Dovoljenja za potovanja

Od danes 11. maja dalje izdaja civilnim osebam dovoljenje za prihod, odhod in kretanje po Ljubljanski pokrajini samo Visoki Komisarjat.

Visoki Komisar je pooblastil Poveljstvo Kr. Karabinjerjev v Ljubljani, da sme izdajati omenjeno dovoljenje tako onim, ki imajo upravičene razloge za kretanje v notranjosti pokrajine, kakor tudi onim, ki utemeljijo potrebo potovanja v druge pokrajine Kraljevine.

Nemška razmejitvena komisija v Zagrebu

Zagreb, 11. maja. s. Semkaj je dospela nemška komisija za razmejitve o. emlja med Hrvaško in delom Slovenije, ki ga je zasedla Nemčija. Glede na bodočo mejo med Hrvaško in Srbijo še ni bilo nič sklenjeno.

Racioniranje tekstilnega blaga na Hrvaškem

Zagreb, 11. maja. s. Hrvatski službeni list objavlja uredbu o racioniranju vsega tekstilnega blaga za obleko. Nadalje objavlja uredbu, s katero se z današnjim dnem prepoveduje sleherni promet z zasebnimi avtomobili.

Sosvet Civ. Komisarja za Črno goro

Cetinje, 11. maja. s. Italijanski Civilni Komisar za Črno goro je imenoval člane tehniškega sosveta, ki jih je izbral med črnogorskimimi osebnostmi in katerih naloga bo izražati svoje mnenje glede raznih upravnih problemov. V sosvetu so bivši minister črnogorske kraljevine Jovo Popović, Petar Plamenac, Mihael Jovanović, Dušan Vučinić in arhidiakon Simo Martinović.

Poslanik Hrvatske pri Kvirinalu

Zagreb, 11. maja. rs. Iz vladnih krogov se izve, da bo imenovan za poslanika v Rimu dr. Stjepo Perić, član bivše hrvatske federalistične stranke. Dr. Perić je živel od l. 1932 do l. 1939 v emigraciji.

Hrvatski poslanik v Berlinu pri dr. Paveliću

Zagreb, 11. maja. rs. Včeraj je došel z letalom v Zagreb hrvatski poslanik v Berlinu dr. Benzon. Takoj po prihodu ga je sprejel poglavitnik dr. Pavelić.

Akademski pevski zbor vabi vse svoje članstvo k pogrebu univ. prorektorja dr. Rada Kušaja, ki bo danes ob 15. z žal. Sestanek na žalah ob 14.45.

Ženski Fascio in Dopolavoro za vojake Slovo tržaškega Fascia od Visokega Komisarja Eksc. Emilia Graziolija po končanem delu

Ljubljana, 11. maja. Včeraj so se fašistične žene tržaškega ženskega Fascia, ki se nahajajo od dneva vstopa naših čet v Ljubljani, s pomožnimi oddelki, ustanovljenimi od ženskega Fascia v Trstu, po svoji izvršeni nalogi predstavile v poslovnem posetu Eksc. g. Visokemu Komisarju. Delo, ki ga je vršila ta navdušena skupina fašističnih žen med našimi četami, so visoko ocenile vojaške oblasti in z navdušenjem sprejele naše čete. Visoki Komisar Grazioli se je tovarišicam za njihovo delo iskreno zahvalil. Predno so zapustile Ljubljano, so fašistične žene odšle na italijansko vojaško pokopališče, kjer so položile vence na grobove vojakov, ki so umrli v ujetništvu, v vojni od 1915 — 1918.

Popoldne 9. maja je major karabinjerjev Cavallero z Visokega Komisarjata obiskal po nalogu Eksc. Graziolija v civilni bolnici majhno skupino ranjenih in bolnih vojakov, da jih potolaži in jim izroči darove. Plemenita misel Visokega Komisarja je

s strani vojakov in številnih bolnikov v sosednih sobah naletela na radosten sprejem. Zdravniki in sestre so sprejele odposlanca Visokega Komisarja s prisrčnimi manifestacijami.

Na sam praznik Vojske popoldne je Dopolavoro, organizacija za oddih in prosveto med vojsko, priredil v dvorani na Taboru velika vrijetetno predstavo. Ob 16. je bila v vojašnicah slovesna razdelitev daril vojakom, ki sta jo opravila Eksc. Visoki Komisar Emilio Grazioli in Eksc. poveljnik Armadnega zbora Armadni General Mario Robotti. Sledila je velika predstava za vojake v kinu Unionu, ob 16.30 pa je imel v dramskem gledališču znani italijanski pisatelj Francesco Saporiti kratko konferenco, na kateri je vojakom obraložil pomen dneva Vojske. Prav tako je bila zvečer ob 20.30 pod okriljem Dopolavora posebna predstava za vojake. Vsem tem prireditvam je prisostvovalo blizu 4000 vojakov vseh vrst orožja.

Naše gledališče

DRAMA:

Začetek ob 19. uri.

Ponedeljek, 12. z aprto

Torek, 13.: Komedia zmešnjav. Red Torek.

Sreda, 14.: Komedia zmešnjav. Red Sreda.

Četrtek, 15.: Kovarstvo in ljubezen. Izven.

Izredno znižane cene od 14 din navzdol.

Petek, 16.: ob 15.: Othello. Dijaška predstava. Izven. Globoko znižane cene od 14 din navzdol.

OPERA:

Začetek ob 19. uri.

Ponedeljek, 12.: zaprt

Torek, 13.: Zaprt (generalna).

Sreda, 14.: Seviljski brivec. Red Premier-ski.

Red Premier-ski bo imel v sredo za svoj red predstavo »Seviljskega brivca«, ki je letos na novo naštudiran in opremljen.

Glavne partije so v rokah Ivančičeve, Bo-tetta, Janka, Zupana, Banovca in Spanove.

Madžarskim državljanom v Ljubljanski pokrajini

V svrhu zaščite interesov kakor tudi od-prave upravnih poslov naj se madžarski državljani, ki stanujejo ali se mudijo na ozemlju nove Ljubljanske Province, obrne-jo na madžarski Konzulat v Trstu, via Domenico Rossetti 66, tel. 86-26

A. S. Triestina v Ljubljani. ZSK Hermesu se je posrečilo pridobiti to ugledno nogo-metno moštvo I. italijanske divizije za go-stovanje v našem mestu in sicer na praznik dne 22. t. m. na stadionu Hermesa v Šiški. — V ponedeljek dne 12. t. m. bo obvezna seja klubovega upravnega odbora ob 19. v palači Grafike.

Občina Ljubljana
Mestni pogrebni zavod

Umrli nam je naš ljubljani soprog, dobri oče, tast in stari oče, gospod

dr. Rado J. Kušej

univerzitetni profesor in član akademije
znanosti in umetnosti

Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek 12. maja t. l. ob 3. uri
popoldne z žal. kapelice sv. Jožefa, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 10. maja 1941.

Globoko žaljujoči:

RUŽA, soproga; KSENIJA, dr. GORAZD, otroka;
VANDA, sinaha; MIKLAVŽ, vnuk.

Rektor Aleksandrove univerze in profesorski zbor
pravne fakultete sporočata tužno vest, da je dne 10.
maja 1941. umrl gospod

dr. Rado Kušej

REDNI UNIVERZITETNI PROFESOR
IN PROREKTOR UNIVERZE

Za razvoj slovenske univerze velezaslužnemu članu
profesorskega kolegija bomo ohranili trajen in časten
spomin.

Pogreb bo v ponedeljek, dne 12. t. m. ob 3. popoldne
z žal.

V LJUBLJANI, dne 11. maja 1941.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Prenehalo je biti danes zjutraj zlato srce naše predobre sestre in
svakinje, gospodične

Tončke Kuhelj

viš. pošt. kontrolorke v pok.

K večnemu počitku jo spremimo v ponedeljek, dne 12. maja t. l. ob
4. uri popoldne z žal. kapele sv. Antona, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 11. maja 1941.

Žaljujoči ostali

